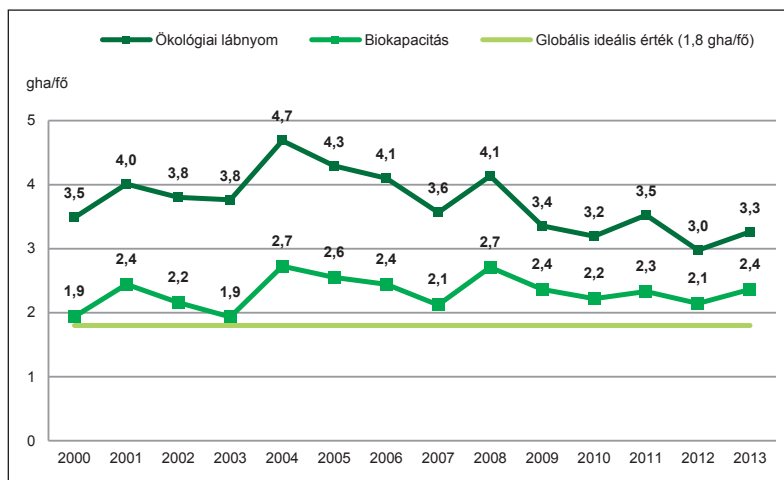

F.4.5. Ökológiai Lábnyom

Az ökológiai lábnyom (ökolábnyom) teljesélekciklus-szemléleten alapuló módon mutatja meg, hogy mekkora az emberi civilizáció életviteléhez (a gazdaság működéséhez) szükséges igény a természeti erőforrásokra. A termékek (szolgáltatások) előállítás, elosztás, elfogyasztás, majd a felesleg hulladékká válása során a nyersanyagok mellett rengeteg energiát (többnyire fosszilis) és vizet is felhasználunk. Mindezen javak és „élmények” forrása a természeti tőke, illetve kedvezőbb esetben annak hozama.

A természeti tőke hozama (azaz a biológiai kapacitás) jelentené azt a határt, amelyet tiszteletben kellene tartanunk az ökoszisztéma megújulási képességének megőrzése érdekében. Jelenleg éves és globális szinten is a hozamnál több erőforrást használunk fel, tehát a teljes ökológiai lábnyom nagyobb, mint a teljes biológiai kapacitás, amit úgy nevezünk, hogy „túllövés”. A túllövés az 1970-es évek eleje óta gyorsuló ütemben zajló folyamat. Globálisan pillanatnyilag több mint másfélszer ekkora bolygóra lenne szükségünk, hogy fenntartható legyen az erőforrás-felhasználásunk.

A Magyarországon élők átlagosan közel kétszer annyi erőforrást használnak, mint a globálisan rájuk jutó, míg az országos biokapacitáshoz képest 40%-os túllövésben vagyunk. Ez az érték 2013-ban a 2012-eshez képest romlott. Ha az EU-ban az átlagos fogyasztási szokásokat nézzük, akkor akár három bolygóra is szükségünk lenne.

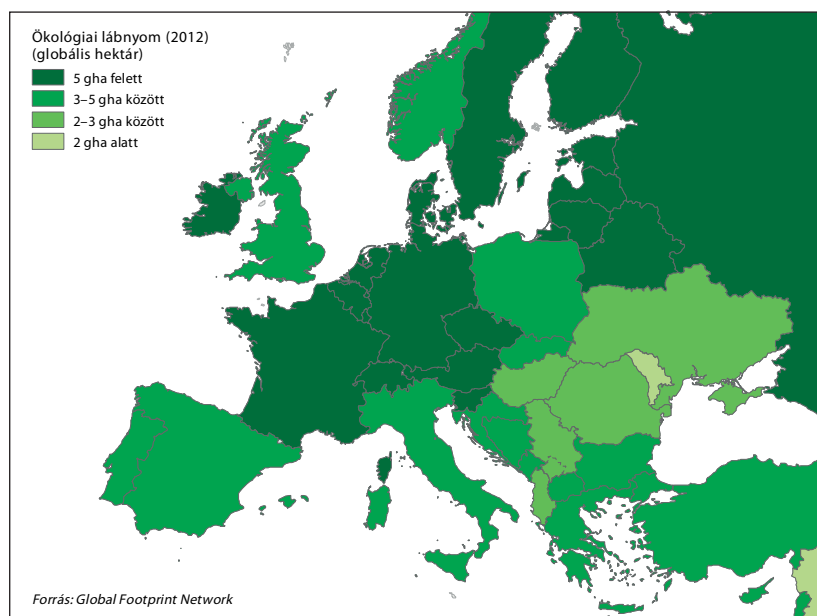
Forrás: GFN

Az ökolábnyom legnagyobb részét (több mint 60%-ot!) a fosszilis erőforrások felhasználásából adódó többlet-CO₂-ki-bocsátás teszi ki. Ez azt is jelenti, hogy ha ezt sikerülne megszüntetni, akkor a túllövés problémája is megoldódna. Ezzel teljesen összecseng a párizsi (és azt megelőző) klímamegállapodás célkitűzése.

Fontos megjegyezni, hogy „túlhasználat” esetén azzal a problémával is szembe kell néznünk, hogy a rendszerek komplexek, és egyes események vagy beavatkozások hatásai nem becsülhetőek meg lineárisan. Azaz a következmények váratlan helyen és mértékben is jelentkezhetnek. Egy-egy faj kipusztulása akár egész ökoszisztémákat tehet tönkre helyreállíthatatlanul.

Végző soron a természeti tőke felhasználásának azt a célt kellene szolgálnia, hogy a társadalmak jólétben élhessenek. Bár nem könnyű feladat, de a Boldog Bolygó Index éppen azt méri, hogy milyen erőforrások felhasználásával érünk el egy adott (objektív és szubjektív) jóléti szintet.

A kormányzat szerepe igen jelentős ezen a területen is. A természeti erőforrások használatának és a fosszilis alapú energiatermelésnek a minimalizálása a két legfontosabb célkitűzés. Szerencsére mindkét cél összecseng a nemzetközi és EU-s törekvésekkel (körforgásos gazdaság és párizsi klímaegyezmény). Örvedetes lenne végre azt tapasztalni, hogy nem csupán kullogunk a nemzetközi célok és trendek után (vagy kihasználjuk a könnyen szerzett előnyünket), hanem valós lépéseket teszünk, és esetleg élenjárókká válunk a fenntartható fejlődés holisztikus megközelítésében.

A válság hatására megkezdődött javulást követően sajnos ismét romlik a természeti tőke felhasználását jelző mérőszám.